

บุญเรียม น้อยชุมแพ และ สลิลดา พัฒนศิริ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

35 หมู่ที่ 3 เทคโนโลยีธานี ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

เครื่องสำอางจากสมุนไพรไทย ...ก้าวไกลสู่สากล

บทสัมภาษณ์

ดร.ธัญชนก เมืองมัน

นักวิจัยอาวุโส

ศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร วว.

ในยุคที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ และมีความเป็นเอกลักษณ์ อุตสาหกรรมเครื่องสำอางจึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย ศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมสมุนไพร สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ซึ่งมีบุคลากรนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญ ในการพัฒนาเครื่องสำอางจากสมุนไพรไทยที่มีคุณภาพสูง และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก คอลัมน์ Science Talk ฉบับนี้ ได้รับเกียรติจาก ดร.ธัญชนก เมืองมัน นักวิจัยอาวุโส ศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร (วว.) มาเล่าประสบการณ์ มุมมองแง่คิดสิ่งดีๆ สู่เส้นทางการนำผลงานวิจัยเครื่องสำอางไปประกวดในเวทีระดับนานาชาติกันค่ะ

จุดเริ่มต้นที่ทำให้ วว. ได้เข้าประกวดในงาน นิทรรศการ COSMETIC 360 ประจำปี 2024 ณ ประเทศฝรั่งเศส

เริ่มต้นจากการที่ วว. มีความร่วมมือทางด้านการวิจัยกับ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน) (TCELS) หน่วยงานภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) โดย TCELS มีความร่วมมือกับ Cosmetic Valley ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจในการพัฒนาธุรกิจด้านเครื่องสำอางและน้ำหอม เป็นหนึ่งในสมาชิกของ Global Cosmetic Cluster และเป็นผู้ประสานงานในนามประเทศไทยกับบริษัท หน่วยงานวิจัย และหน่วยงานฝึกหัดอาชีพที่เป็นพันธมิตร โดยเน้นการสร้างนวัตกรรม และร่วมกันพัฒนาตลาดต่างชาติเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางและน้ำหอมไทย เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงไปทั่วโลก การรวมกลุ่มสร้างให้เกิดการประสานงานและการพบปะกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ของธุรกิจ นอกจากนี้ยังช่วยเหลือบริษัทต่างๆ ในกลุ่ม ในการเข้าร่วมงานแสดงสินค้านานาชาติ

ทุกปี Cosmetic Valley จะจัดนิทรรศการที่ชื่อว่า Cosmetic 360 โดยเชิญสมาชิกของ Global Cosmetic Cluster (GCC) หน่วยงานด้านอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง

ระดับนานาชาติที่ดำเนินงานร่วมกับ Cosmetic Valley และในปี 2024 นี้เป็นการครบรอบ 10 ปี ในการจัดนิทรรศการ Cosmetic 360 ทั้งนี้ TCELS สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และผู้ประกอบการบริษัทเอกชนไทย ได้รับเชิญเพื่อให้อัดแสดงผลงานในงานนิทรรศการและร่วมประกวด ในงาน Cosmetic 360 ประจำปี 2024 ได้จัดขึ้น ระหว่างวันที่ 16-17 ตุลาคม 2567 ณ Carrousel du Louvre กรุงปารีส

เหรียญรางวัล Medal of Excellence
ใน Theme of Local Initiative Support

ผลงานที่ท่านได้รับรางวัลมีอะไรบ้าง และได้รับรางวัลอะไร

ปีนี้เป็นโอกาสดีของ วว. เนื่องจากเป็นปีที่ Cosmetic Valley จัดงาน Cosmetic 360 ครบรอบ 10 ปี จึงมีการจัดงานประกวดในกรณีพิเศษเป็นครั้งแรก โดยมีตัวแทนของแต่ละประเทศมานำเสนอผลงานในแต่ละ pavilion และแบ่งรางวัลเป็น 4 ชิม ได้แก่ 1) Know-How/Culture คือเป็นความรู้เฉพาะด้าน และอุตสาหกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ 2) ด้าน Training คือ หลักสูตรการฝึกอบรมและโครงการด้านการศึกษา 3) Research คือ ด้านการวิจัย 4) A Local Initiative คือด้านความคิดริเริ่มในท้องถิ่น โดยผู้ชมตัวแทนประเทศไทยเป็น Thailand pavilion เข้าร่วมประกวดในแต่ละชิม วว. นำโครงการ Thai Cosmetopoeia เข้าร่วมประกวดในชิม A Local Initiative ซึ่งได้รับการตัดสินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจาก Cosmetic Valley ได้รับเหรียญรางวัล Medal of Excellence ใน Theme of Local Initiative Support ซึ่งถือเป็นความสำเร็จของ วว. อย่างเป็นรูปธรรมในการนำเสนอผลการดำเนินงานด้านการเพิ่มมูลค่าสมุนไพรร่วมกับชุมชนในประเทศ ให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ

THAI COSMETOPOEIA

ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคมไทย
สร้างสรรค์คุณค่าเครื่องสำอางตามเอกลักษณ์ท้องถิ่น

โครงการ Thai Cosmetopoeia เป็นโครงการที่ดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนาแหล่งวัตถุดิบที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนในแต่ละจังหวัด โดยนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าไปพัฒนาให้เป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตเครื่องสำอาง ซึ่งผลลัพธ์ของโครงการทำให้ วว. ได้รับรางวัล คือ การพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนให้สามารถพัฒนากระบวนการผลิตวัตถุดิบต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละจังหวัด เป็นสารสกัดและผลิตภัณฑ์จากแต่ละชุมชนทั่วประเทศ

ตัวอย่างงานวิจัยที่โดดเด่นในโครงการนี้ ได้แก่ สารสกัดใบหมี พืชอัตลักษณ์จากจังหวัดน่าน ซึ่ง วว. ได้วิจัยและพัฒนาเครื่องสกัดที่มีมาตรฐาน และให้ความรู้เพื่อเป็นหน่วยในการผลิตด้วยกระบวนการตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ จึงเป็นการยกระดับชุมชน ในการพัฒนากระบวนการผลิตไม่เพียงแต่นำวัตถุดิบในชุมชนมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น

อีกหนึ่งงานวิจัยเด่นที่นำไปถ่ายทอดเชิงพาณิชย์ คือ สารสกัดอะโวคาโดจากอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่ง วว. ร่วมงานกับบริษัทเอกชน นำไปเป็นวัตถุดิบในการทำสารสกัดที่มีวิตามินอีสูง ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์และจำหน่ายไปทั่วโลก ซึ่งถือว่าเป็นการยกระดับงานวิจัย วว. สู่ระดับชาติ

โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคมไทย
ด้วยการสร้างสรรค์คุณค่าเครื่องสำอางตามเอกลักษณ์ท้องถิ่น

G
 วว. / หน่วยงานภาครัฐ
TISTR + Partners

U
 ภาควิชา
• Research
• Area-Based

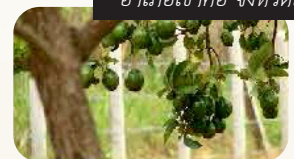
C
 ชุมชน
Community

I
 ภาคเอกชน
• Big Brother
• SME / Start ups

• ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น • ปลุกทรัพยากรทดแทน • สร้างงาน สร้างอาชีพ • สร้างรายได้ท้องถิ่น

สารสกัดใบหมี
จากจังหวัดน่าน

สารสกัดอะโวคาโดจาก
อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

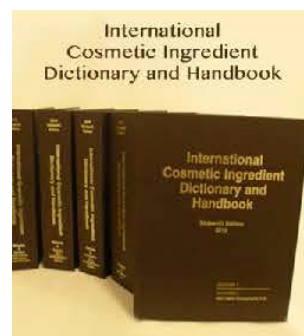

มะขามป้อม

สมอไทย

สมอพิเภก

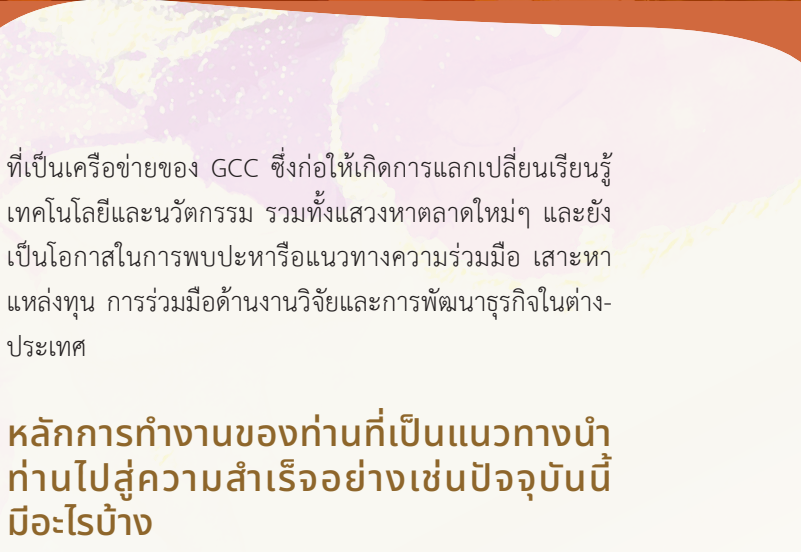
ตรีผลา

สารสกัดเมล็ดมะไฟจีน
จากจังหวัดน่าน

ทั้งนี้ เรายังมองไปถึงการขยายผลงานวิจัยจากโครงการนี้ไปสู่ระดับนานาชาติ โดยความร่วมมือกับบริษัทเอกชนในการวิจัยสารสกัดใหม่และขึ้นทะเบียนในฐานข้อมูลนานาชาติ การดำเนินการดังกล่าว ช่วยเปิดโอกาสทางธุรกิจในการส่งออกวัตถุดิบสารสกัดเครื่องสำอางไปยังทั่วโลก ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตสารสกัดคุณภาพสูงที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล

จากผลงานวิจัยในการดำเนินงานโครงการ Thai Cosmetopoeia ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่โดดเด่น คือ 1) พัฒนาศักยภาพการผลิตสารสกัดของชุมชน 2) ทำให้บริษัทในระดับชาติเข้าร่วมโครงการแล้วที่ใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบในประเทศเพื่อผลิตและส่งออกต่างประเทศ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ และ 3) การผลิตสารใหม่ที่ใช้วัตถุดิบของประเทศไทย โดยเกิดความร่วมมือกับบริษัทของประเทศไทยในการวิจัยด้านเครื่องสำอาง

บรรยากาศในงานประกวดและการจัดนิทรรศการ เป็นอย่างไร

บรรยากาศในงาน Cosmetic 360 เป็นงานนิทรรศการที่รวบรวมหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่มีงานนวัตกรรมทางด้านเครื่องสำอาง น้ำหอมและบรรจุภัณฑ์ สถาบันการศึกษา และบริษัทผู้ผลิตหรือทดสอบเครื่องมือ รวมทั้งผู้รับวิเคราะห์ทดสอบ ทางด้านเครื่องสำอางและน้ำหอม ในทุกมิติเข้ามาร่วมกันในงานนี้ โดยในงานนิทรรศการจะแบ่งซุ้มบูธแสดงผลผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมเป็น pavilion ของแต่ละประเทศ 10 กว่าประเทศ ในงานประกวด คณะกรรมการจะให้คะแนนตั้งแต่การส่งข้อมูลไปก่อนวันประกวด และส่วนการให้คะแนนในการนำเสนอโครงการในวันประกวด โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดในแต่ละธีมประเภทรางวัล

หน่วยงานและผู้ประกอบการต่างๆ จึงมาร่วมงานเพื่อแสวงหาความร่วมมือในระดับสากล รวมถึงการติดตามเทคโนโลยีใหม่ๆ ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางภายใต้คลัสเตอร์

ที่เป็นเครือข่ายของ GCC ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งแสวงหาตลาดใหม่ๆ และยังเป็นโอกาสในการพบปะหารือแนวทางความร่วมมือ เสาะหาแหล่งทุน การร่วมมือด้านงานวิจัยและการพัฒนาธุรกิจในด้านประเทศ

หลักการทำงานของท่านที่เป็นแนวทางนำท่านไปสู่ความสำเร็จอย่างเช่นปัจจุบันนี้มีอะไรบ้าง

แนวทางที่สำคัญในการทำงาน คือ เราต้องมีคำว่า Creativity หรือความคิดสร้างสรรค์ บวกเข้าไปกับองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ จึงจะสามารถผลักดันให้ไปสู่ความสำเร็จในหลายๆ ด้าน เพราะต้องเข้าใจว่าการทำงานวิจัยในด้านเครื่องสำอางเหมือนศิลปะอย่างหนึ่งที่ไม่ได้ใช้เฉพาะงานวิชาการเพียงอย่างเดียว ยังต้องมีเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดจากแนวความคิดที่สร้างสรรค์ ตั้งแต่ต้นทาง จนผ่านกระบวนการทางด้านวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ ไม่ใช้การใช้งินตนาการ ประวัติหรือภูมิปัญญาเท่านั้น เช่น อย่างคำว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ก็ยังเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มมูลค่า หรือการสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางเพื่อก้าวไปสู่การยอมรับในระดับนานาชาติ

นอกจากนั้น เราต้องมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมด้วย เนื่องจากโครงการนี้เราทำงานบูรณาการหลายภาคส่วนร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เนื่องจากเราทำงานหลายพื้นที่ อาจไม่ทราบข้อมูลในแต่ละพื้นที่เท่ากับมหาวิทยาลัยที่ทำงานในพื้นที่ จึงต้องมีผู้ประสานงานจากเครือข่ายมหาวิทยาลัยของพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชน และตัวชุมชนเอง

ในการทำงาน ส่วนการหาโอกาสในการไปออกนิทรรศการนำเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศ ก็ต้องอาศัยความร่วมมือกับ TCELS ซึ่งเป็นหน่วยงานเครือข่ายของ วว. ในการดำเนินงานโครงการวิจัย ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ ที่เชื่อมต่อกันทั้งหมด

แนวทางทั้งหมดนี้จึงเป็นแนวคิดที่เราต้องพยายามที่จะผลักดันผลงานทางวิชาการของไทยเข้าสู่ตลาดเชิงพาณิชย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นเราจึงต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่สามารถทำให้ผลงานวิจัย วว. ไปต่อได้ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อก้าวไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์ระดับ Global Brand โดยใช้วัตถุดิบของเรา และดำเนินงานวิจัยร่วมกับ วว. ไปจนผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในเคาน์เตอร์แบรนด์

ซึ่งจากการนำเสนอผลงานวิจัยในนิทรรศการนี้ ทำให้ Cosmetic Valley หน่วยงานระดับโลก ได้รู้จักและมาเยี่ยมชม เพื่อสร้างความร่วมมือและศึกษา เรื่อง

Ecosystem หรือระบบนิเวศด้านอุตสาหกรรมเครื่องสำอางของไทย เช่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่ง วว. ก็เป็นหนึ่งในระบบนิเวศ ที่มีความพร้อมทั้งงานวิจัย งานผลิต งานวิเคราะห์ทดสอบ นอกจากนี้ ยังได้รับความสนใจจากสถาบัน Maison Internationale de la Cosmétique ประเทศฝรั่งเศส ที่ดำเนินงานด้าน Cosmetopoeia โดยตรง มาเยี่ยมชมเพื่อร่วมมือกับ วว. ในการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านเครื่องสำอาง เพื่อยกระดับสู่เชิงพาณิชย์ร่วมกันต่อไปในระดับโลก ทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกในการสร้างชื่อเสียงให้กับงานวิจัยของประเทศไทย โดยดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชนจากต่างชาติสู่การผลิตเครื่องสำอางในแบรนด์ระดับโลก ซึ่งเป็นความท้าทายสำหรับงานวิจัยในโครงการนี้ โดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานมหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วนในการผลักดันตรงจุดนี้

